

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **A. K.**, zastoupen JUDr. Petrem Navrátilem, advokátem se sídlem Joštova 4, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 6. 2013, č. j. OAM-313/ZA-06-HA03-R2-2010, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2014, č. j. 56 Az 10/2013 – 25,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalovaný jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku krajského soudu, kterým bylo zrušeno jeho výše specifikované rozhodnutí, a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, žalobci pak byla přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 6800 Kč. Zrušeným rozhodnutím žalovaného nebyla žalobci přiznána mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o azylu“).

Krajský soud v napadeném rozsudku shledal důvodnými obě stěžovatelem uplatněné námitky, a to jak namítanou nesprávnost závěru uvedeného v odůvodnění výroku správního rozhodnutí o neudělení humanitárního azylu, že v zemi původu žalobce žije jeho babička, a proto je jeho návrat možný, tak námitku, že v úvahách ohledně doplňkové ochrany stěžovatel nezvažoval žalobcovu osobní situaci, především to, že v České republice žije od svých třinácti let se svou matkou, která zde má povolen pobyť, prakticky nemluví kazašsky, je zde plně integrován a v zemi původu nemá žádné sociální ani ekonomické vazby. Stěžovatel tedy pochybil, neboť skutkový stav, který vzal za základ svého rozhodnutí je v rozporu se spisem (babička žijící v Kazachstánu) a také proto, že pro výrok o neudělení doplňkové ochrany neměl stěžovatel dostatek důvodů.

Stěžovatel v kasační stížnosti proti oběma výrokům napadeného rozsudku uvádí důvody podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“); brojí totiž proti nesprávnému posouzení právní otázky krajským soudem.

Stěžovatel se domnívá, že jeho rozhodnutí je zcela v souladu se zákonem a obsahuje řádné odůvodnění. Má za to, že se zabýval všemi okolnostmi případu relevantními z hlediska možného udělení mezinárodní ochrany, vyhodnotil je a pečlivě odůvodnil, proč nejsou důvodné pro udělení ani jedné z forem mezinárodní ochrany. Stěžovatel u žalobce neshledal hrozící vážnou újmu v případě návratu do země původu dle § 14a odst. 2 zákona o azylu, a důvody, které ve své argumentaci použil krajský soud, považuje proto za irelevantní. Pokud jde o argumentaci ohledně babičky žalobce, je dle stěžovatele nepodstatné, zda tato žije v Kazachstánu a zda je schopna žalobci pomoci, neboť žalobce je zletilou osobou a může se do země původu vrátit sám. Pokud stěžovatel zmiňoval babičku žalobce, odkazoval tím pouze na jeho vlastní prohlášení, které zpochybňuje jeho tvrzení o neexistenci jakýchkoli vazeb v zemi původu. Stěžovatel neshledává důvod, aby se u zletilého žadatele o udělení mezinárodní ochrany zkoumala rodinná a sociální situace v případě jeho návratu do vlasti, jelikož tento požadavek soudu nemá oporu v zákoně.

Co se týče zkoumání rodinného a soukromého života žalobce, je stěžovatel přesvědčen, že jeho rozhodnutí je v tomto ohledu dostatečné. K uvedenému stěžovatel podporuje svoji argumentaci citacemi z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, např. ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, nebo ze dne 17. 9. 2010, č. j. 2 Azs 14/2010 – 92. Stěžovatel konstatuje, že v případě žalobce se nedá hovořit o skutečném a fungujícím rodinném životě. I v případě existence společné domácnosti s matkou stěžovatel zdůrazňuje, že žalobce je zletilý a v návratu do země původu mu nebrání žádná hrozící vážná újma, což bylo doloženo aktuálními informacemi o zemi původu žalobce. Opomenout nelze ani skutečnost předchozího nelegálního pobytu žalobce a účelové vstoupení do azylového řízení. Stěžovatel uzavírá, že je nezpochybnitelným faktem, potvrzeným jednotnou judikaturou Nejvyššího správního soudu, že prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu v ČR, neboť pro takový účel obsahuje právní řád jiné nástroje.

Kasační stížnost dle stěžovatele svým významem podstatně přesahuje jeho vlastní zájmy, neboť se jedná o zásadní pochybení soudu, který rozhodl v rozporu se zákonem i ustálenou soudní judikaturou. Povinnost zkoumat existenci rodinných vazeb zletilého žalobce v zemi původu jde nad rámec zákona a soud rovněž nepodloženě spekuloval o možných rodinných vazbách žalobce na území ČR, přestože byly shromážděny podklady dosvědčující neexistenci skutečného rodinného života žalobce v ČR. Soud také nerespektoval judikaturu ohledně nemožnosti legalizace pobytu prostřednictvím azylového řízení. Stěžovatel proto považuje kasační stížnost za přijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s. pro naplnění důvodů přijatelnosti, jak je vymezuje usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje, aby byl rozsudek krajského soudu zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

pokračování

Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti, a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatele jedná zaměstnanec s požadovaným vzděláním. Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti podané kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda tato kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení příslušná kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, byl podán např. usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Podle tohoto judikátu „*přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů*“.

O přijatelnou kasační stížnost se tak podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, může jednat mj. „*tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti*“.

Na tomto místě považuje Nejvyšší správní soud za vhodné zopakovat, že podle jeho konstantní judikatury platí, že „*i v případě, kdy je stěžovatelem Ministerstvo vnitra, lze považovat kasační stížnost za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu*“ (rozsudek ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 – 59, publ. pod č. 1143/2007 Sb. NSS). Přitom platí, že Nejvyšší správní soud není v rámci přijatelnosti kasační stížnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné (viz usnesení zdejšího soudu ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 – 57).

V projednávané věci však Nejvyšší správní soud takové vady napadeného rozhodnutí krajského soudu neshledal, a kasační stížnost je proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelná.

Z formulace jednotlivých kasačních námitek a ze samotného napadeného rozsudku je patrné, že krajský soud žádný stěžejní postoj v rámci hmotného či procesního práva nezaujal a stěžovateli především vytkl rozpor odůvodnění neudělení humanitárního azylu se spisovým materiálem [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] a dále absenci patřičného odůvodnění ve vztahu k doplňkové ochraně, tedy nedostatek důvodů rozhodnutí [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Právě s tím se stěžovatel odmítá smířit. Za takové situace jde o přijatelnosti kasační stížnosti jen stěží uvažovat. Pro dosažení lepší srozumitelnosti a vyjasnění celkové situace však Nejvyšší správní soud považuje za účelné se k jednotlivým námitkám stručně vyjádřit.

První okruh námitek se vztahuje k odůvodnění neudělení humanitárního azylu. Žalobce v žalobě namítal, že stěžovatel vycházel z nesprávně zjištěného skutkového stavu, pokud jde o jeho rodinné vazby v zemi původu, protože žalobcova babička již na území Kazachstánu nežije. Krajský soud dovodil, že stěžovatel považoval přítomnost rodinného příslušníka žalobce v zemi původu, který mu může pomoci v případě jeho návratu, za zásadní pro neudělení humanitárního azylu. Tomuto závěru nelze, s ohledem na znění odůvodnění napadeného rozhodnutí, ničeho vytknout. Stěžovatel, až na uvedení zletilosti žalobce, žádným jiným způsobem neudělení humanitárního azylu neodůvodnil. Ačkoli tedy stěžovatel tvrdil, že posuzoval rodinnou, sociální a ekonomickou situaci, je zřejmé, že se zabýval toliko situací rodinnou, tj. přítomností babičky žalobce v Kazachstánu, a vyšel tak z nesprávně zjištěného skutkového stavu, resp. ze skutkového stavu, který je v rozporu se spisovým materiálem, když žalobce již na pohovoru dne 30. 8. 2010 a stejně tak na doplňkovém pohovoru dne 25. 2. 2013 uvedl výslovně, že v Kazachstánu nemá nikoho, ani rodinu, ani známé. Stěžovatel vycházel pouze z vyjádření žalobce ze dne 16. 6. 2010 provedeného v průběhu řízení o správním vyhoštění, ačkoli se jednalo o výpověď tři roky starou, která byla navíc v rozporu s výpověďmi novějšími. Ačkoli si je Nejvyšší správní soud vědom, že udělení humanitárního azylu závisí na volné úvaze správního orgánu, z odůvodnění jeho rozhodnutí musí být zřejmé, o co se jeho úvahy opíraly a z jakých podkladů při své úvaze vycházel. V § 14 zákona o azylu se setkáváme z hlediska teorie správního práva jak se správním uvážením („lze udělit humanitární azyl“), tak i neurčitým pojmem („důvod hodný zvláštního zřetele“), jak se k tomu také několikrát vyslovil Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích (srov. např. rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48). Správní uvážení sice stojí na existenci široké volnosti k úvaze správního orgánu, není mu však dána možnost tzv. absolutní volné úvahy. Správní orgán musí při posuzování každého případu individuálně zkoumat, zda žadatelův případ není právě oním případem hodným zvláštního zřetele. Soudy zásadně nejsou oprávněny do diskreční pravomoci správního orgánu zasahovat. Úkolem soudu je pouze přezkoumat rozhodnutí z hlediska dodržení procesních předpisů, tzn. zda uvážení správního orgánu je v souladu se správním řádem, nevybočilo z jeho mezí a zda se k výsledku došlo správným procesním postupem a zda rozhodnutí logicky plyne z provedených důkazů (srov. např. rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002 - 46, ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, nebo ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003 - 64). V nyní projednávané věci sice stěžovatel své rozhodnutí ohledně neudělení humanitárního azylu

pokračování

odůvodnil, avšak učinil tak v rozporu s obsahem spisového materiálu. Existenci důvodů hodných zvláštního zřetele se pak vůbec nezabýval. Poněvadž je rozhodnutí správního orgánu v rozporu s obsahem spisového materiálu, nutno uzavřít, že závěr krajského soudu o jeho nezákonnosti není rozhodovacím excesem odůvodňujícím přijatelnost kasační stížnosti.

Pokud se jedná o druhý okruh argumentace stěžovatele, tj. ohledně posouzení doplňkové mezinárodní ochrany § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu ve vztahu k rodinnému a osobnímu životu žalobce, nutno souhlasit s krajským soudem, že rozhodnutí stěžovatele odůvodnění v tomto směru postrádá. Stěžovatel se zabýval toliko obecně bezpečností situací v Kazachstánu, hodnotil situaci osob, které se do Kazachstánu vrátily, a poukázal na to, že stěžovatel ze země původu vycestoval spolu s matkou s motivem získání lepších životních podmínek a vzdělání.

Jak ale plyne z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. např. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107, publikováno pod č. 2289/2011 Sb. NSS): „*Žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují*“ (podtrženo NSS). Nutno tedy aprobovat závěr krajského soudu, který dovodil, že stěžovatel pochybil, nezabýval-li se ve vztahu k doplňkové ochraně osobní situací stěžovatele, ač to s ohledem na konkrétní skutkový stav věci učinit měl, neboť tyto skutečnosti vyšly v řízení najevo. Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelem, že krajský soud odkazoval na nepřipadnou judikaturu, když z citovaných rozhodnutí plyne toliko to, že je nutno vážit také rodinný a soukromý život a že zásah spočívající v nuceném vycestování není tak silný v případě cizinců, kteří na území ČR přišli v pozdějším věku, jako v případě osob, které se v ČR narodily nebo se do ní přistěhovaly v nízkém věku. S ohledem na skutkové okolnosti nyní projednávané věci je zřejmé, že je tato judikatura vhodná. V nyní projednávané věci je totiž nesporné, že žalobce přijel na území České republiky spolu se svou matkou v době, kdy mu bylo 13 let. Od této doby zde žije, připravoval se na budoucí povolání, má tu přítelkyni a je v České republice plně integrován. Pokud jde o zemi jeho původu, nemá v ní žádné sociální ani ekonomické vazby, nehovoří kazašským jazykem a ruským se sice domluví, neumí jím však ani číst, ani psát. S ohledem na tyto skutečnosti, které byly stěžovateli v době rozhodování známy, bylo na místě se jimi zabývat ve vztahu k posouzení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a to s ohledem na mezinárodní závazky plynoucí z čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.; právo na respektování rodinného a soukromého života). Jak ostatně konstatoval rovněž stěžovatel, ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu *a priori* nevylučuje, že by zásah do rodinného a soukromého života cizince mohl představovat důvod pro udělení doplňkové mezinárodní ochrany. Napadené rozhodnutí ve vztahu k doplňkové ochraně odůvodnění ohledně soukromého a rodinného života žalobce zcela postrádá, a je tedy v tomto ohledu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud pouze okrajově upozorňuje, že i ve vztahu k výroku o neudělení azylu se stěžovatel zabýval toliko eventuálním rodinným životem žalobce, nikoliv však již jeho životem soukromým.

Nejvyšší správní soud dále uvádí, že neshledává ničeho nezákonného ani v tom, že krajský soud v závěru napadeného rozsudku upřesnil, čím se má stěžovatel v dalším řízení zabývat. Takový postup je krajskému soudu umožněn ust. § 78 odst. 5 s. ř. s. Namítá-li stěžovatel, že není jeho povinností zabývat se osobní a rodinnou situací žalobce v případě jeho návratu do vlasti, taková povinnost v nyní projednávané věci vyvstala pouze s ohledem na již konstatované pochybení stěžovatele, tedy že odůvodnění neudělení humanitárního azylu je v rozporu s provedeným dokazováním, a je tedy nutné tento rozpor odstranit. Krajský soud stěžovateli nařídil zejména vyhodnotit rodinné a sociální vazby žalobce v České republice a jeho integraci s ohledem na délku pobytu v České republice (tj. rovněž soukromý život žalobce) a posoudit, zda se nejedná o onen výjimečný případ, kdy lze udělit doplňkovou ochranu podle § 14 odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

Přestože primárně nelze prostřednictvím azylového řízení žádat o legalizaci pobytu v ČR, neboť pro takový účel disponuje právní řád ČR jinými prostředky, v nyní projednávané věci nutno vzít v potaz rovněž to, že stěžovateli bylo uloženo správní vyhoštění v době, kdy ještě nebyl zletilý, s odkladem do doby zletilosti. V takovém případě se však jeví užití prostředků podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, nedostatečným. Žalobce může sice využít institut odstranění tvrdosti správního vyhoštění podle § 122 odst. 1 tohoto zákona, dle kterého v „době, po kterou nelze podle rozhodnutí o správním vyhoštění cizinci umožnit vstup na území, policie cizinci udělí vízum nebo povolí vstup na území, jestliže důsledkem neudělení víza nebo nepovolení vstupu by byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života cizince,“ dobu pobytu však lze stanovit nejdéle na 30 dnů (odst. 3 stejného ustanovení). Tato právní úprava tak tedy není srovnatelná s možností udělení některé z forem mezinárodní ochrany za situace, která postihla žalobce, a neumožňuje mu tedy legalizovat jeho pobyt na území ČR. Na druhou stranu, tato skutečnost není pro řízení o kasační stížnosti vůbec relevantní, neboť bylo shledáno, že napadené rozhodnutí trpí takovými vadami, pro které došlo k jeho zrušení již v řízení před krajským soudem.

Nedůvodné je konečně i konstatování stěžovatele ohledně podání žádosti o mezinárodní ochranu po poměrně dlouhé době nelegálního pobytu v ČR. Ze spisu plyne, že žalobce nabytí zletilosti dnem 25. 2. 2010 a do dne 30. 6. 2010 bylo platné žalobci udělené vízum za účelem strpění pobytu. Žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána dne 24. 8. 2010, tj. necelé dva měsíce poté. Tuto lhůtu nelze považovat za tak dlouhou, aby z ní bylo lze usuzovat na to, že se stěžovatel o své pobytové záležitosti náležitě nestaral.

Celkově lze ovšem uzavřít, že nebyly naplněny podmínky přijatelnosti kasační stížnosti, a proto byla podle § 104a s. ř. s. odmítnuta.

O náhradě nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem bylo za použití ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 téhož zákona rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 30. dubna 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu